

Asia: VN/39063/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yrittäjän eläkelain ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lausuntopyynnön kysymykset

Kommentit nykytilaan ja sen arviointiin

Pirkanmaan Yrittäjät pitää yrittäjän eläkejärjestelmän uudistamista tarpeellisena ja pitkään odotettuna.

Pidämme uudistuksen tavoitteita pääosin kannatettavina. Yrittäjän valinnanvapauden lisääminen on oikeansuuntainen muutos, joka huomioi yrittäjien erilaiset tilanteet nykyistä paremmin.

Nykyiseen järjestelmään liittyy merkittävä luottamusongelma, joka on erityisesti viime vuosina liittynyt YEL-työtulon määrittämiseen, päätösten ennakoitavuuteen sekä yrittäjien kokemukseen siitä, ettei heidän todellista työpanostaan ole riittävästi huomioitu.

Yrittäjän eläkemaksun tulee perustua yrittäjän tekemän työn arvoon samalla periaatteella kuin palkansaajan eläketurva perustuu tehtyyn työhön. Yrityksen omistaminen, sijoitukset tai yrityksen muiden työntekijöiden tuottama arvo eivät saa muodostua yrittäjän eläkevakuuttamisen perusteeksi.

Keskeinen nykyjärjestelmän ongelma on eläkeyhtiöiden käyttämän työtulolaskurin vahva asema työtulon määrittämisessä. Monet yrittäjät ovat kokeneet päätökset vaikeasti ymmärrettäviksi ja puutteellisesti perustelluiksi. Tämä on heikentänyt järjestelmän hyväksyttävyyttä ja lisännyt epäluottamusta.

Pirkanmaan Yrittäjät pitää myönteisenä, että hallituksen esityksessä on tunnistettu nämä ongelmat ja pyritty vastaamaan niihin lisäämällä yrittäjän vaikutusmahdollisuuksia oman vakuutuksensa perusteisiin.

Pirkanmaan Yrittäjät tukee Suomen Yrittäjien lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi yrittäjän eläkelain ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.

Kommentit ehdotuksista ja niiden vaikutuksista

Pirkanmaan Yrittäjät suhtautuu esitysluonnokseen kokonaisuutena varovaisen myönteisesti. Erityisen kannatettavaa on yrittäjän valinnanvapauden lisääminen. Mahdollisuus valita työpanoksen kokonaisarvioon perustuvan työtulon ja ansiotuloon perustuvan mallin välillä huomioi yrittäjien erilaisia tilanteita nykyistä paremmin.

Esityksen merkittävä puute liittyy ansiotulomalliin. Vaikka tavoitteena on tuoda vakuuttamisen pohjaksi yrittäjän todellinen ansiotaso, käytettäisiin perusteena käytännössä viimeksi vahvistetun verotuksen tietoja. Nämä tiedot voivat kuvata lähes kahden vuoden takaista tilannetta eivätkä välttämättä vastaa yrittäjän nykyistä maksukykyä, yritystoiminnan laajuutta tai työpanoksen arvoa.

Pirkanmaan Yrittäjät katsoo Suomen Yrittäjien tavoin, että ansiotulomallin uskottavuus edellyttää mahdollisimman ajantasaisen tulotiedon hyödyntämistä. Muutoin vakuuttamisen perusteena voivat olla yrittäjän nykytilanteeseen nähden vanhentuneet tiedot. Lisäksi yrittäjällä tulee olla mahdollisuus osoittaa olennaiset muutokset tuloissaan esimerkiksi kirjanpidon, välitilinpäätöksen tai muun luotettavan selvityksen perusteella.

Pirkanmaan Yrittäjät korostaa myös eri yritysmuotojen yhdenvertaisen kohtelun merkitystä. Toiminimiyrittäjien, henkilöyhtiöiden ja osakeyhtiöiden tulonmuodostus poikkeaa toisistaan merkittävästi. Uudistuksen jatkovalmistelussa on varmistettava, ettei mikään yritysmuoto joudu perusteettomasti epäedullisempaan asemaan.

Kannatamme lisäksi pakollisen YEL-vakuuttamisen alarajan nostamista ansiosidonnaisen työttömyysturvan alarajan tasolle. Tällöin vakuuttamisvelvollisuus tuottaisi yrittäjälle aidosti perusturvaa täydentävää eläke- ja sosiaaliturvaa eikä kohdistuisi kohtuuttomasti pienimuotoiseen yritystoimintaan.

Kommentit säännöskohtaisiin perusteluihin

Pirkanmaan Yrittäjät pitää tärkeänä, että työtulon määrittämisen perusteita täsmennetään nykyistä selkeämmin sekä lain tasolla että säännöskohtaisissa perusteluissa. Yrittäjän on voitava ymmärtää, mihin hänen työtulonsa perustuu, mitä tietoja arvioinnissa on käytetty ja miten hänen toimittamansa tiedot ovat vaikuttaneet lopputulokseen.

Työtulolaskurin asema tulee määritellä yksiselitteisesti arviointia tukevaksi apuvälineeksi. Työtulon vahvistamisen tulee perustua yrittäjän todelliseen työpanokseen ja kokonaisharkintaan, ei automaattiseen laskentaan. Kokonaisarviossa tulee huomioida muun muassa yrittäjän työaika, toiminnan pää- tai sivutoimisuus, yrityksen taloudellinen tilanne sekä työntekijöiden ja alihankkijoiden merkitys liiketoiminnassa.

Pidämme myönteisenä myös sitä, että Eläketurvakeskukselle ehdotetaan velvollisuutta kuulla keskeisiä yrittäjäjärjestöjä työtulon määrittämisessä tarvittavan tietopohjan kehittämisessä. Kuulemisen tulee kuitenkin olla aidosti vaikuttavaa ja sen vaikutusten tulee näkyä valmistelussa.

Kommentit voimaantuloon

Pirkanmaan Yrittäjät pitää uudistuksen voimaantuloa lähtökohtaisesti kannatettavana. Siirtymävaiheen osalta esitämme kuitenkin harkittavaksi vuoden 2027 työtulotarkistusten jäädyttämistä.

Nykyisen lain mukaiset tarkistukset juuri ennen uuden järjestelmän voimaantuloa voivat johtaa tilanteeseen, jossa yrittäjän työtuloa korotetaan väliaikaisesti ennen uuden mallin käyttöönottoa. Tämä olisi yrittäjän näkökulmasta vaikeasti perusteltavaa ja lisäisi tarpeettomasti hallinnollista työtä.

Uuteen järjestelmään siirtymisen tulisi tapahtua mahdollisimman selkeästi ja ennakoitavasti yrittäjien näkökulmasta.

Kommentit lakiehdotuksista

Pirkanmaan Yrittäjät kannattaa lakiehdotusten keskeistä tavoitetta lisätä yrittäjien valinnanvapautta sekä vahvistaa järjestelmän hyväksyttävyyttä.

Jatkovalmistelussa pidämme kuitenkin tärkeänä, että:

- ansiotulomallissa hyödynnetään mahdollisimman ajantasaisia tulotietoja
- yrittäjällä säilyy oikeus hakea työtulon muutosta tulojen tai työpanoksen olennaisesti muuttuessa
- työtulon tarkistaminen toimii sekä ylöspäin että alaspäin tilanteen muuttuessa
- yritysmuotojen yhdenvertainen kohtelu varmistetaan

- työtulolaskurin rooli rajataan arvioinnin apuvälineeksi ja päätösten perusteluvelvollisuutta vahvistetaan.

Esityksen vaikutuksia on arvioitu laajasti, mutta ehdotetun järjestelmän monimutkaisuuden vuoksi vaikutuksiin liittyy edelleen epävarmuuksia. Siksi uudistuksen vaikutuksia eri yrittäjäryhmiin ja yritysmuotoihin tulee seurata tarkasti myös lain voimaantulon jälkeen.

Muut kommentit ja yleiset huomiot

Pirkanmaan Yrittäjät pitää uudistuksen tavoitteita kannatettavina. Valinnanvapauden lisääminen, yrittäjien erilaisen toimintaympäristön parempi huomioiminen sekä pyrkimys lisätä järjestelmän hyväksyttävyyttä ovat oikeansuuntaisia muutoksia.

Uudistuksen keskeinen onnistumisen mittari on se, kokevatko yrittäjät järjestelmän nykyistä oikeudenmukaisemmaksi, ymmärrettävämmäksi ja läpinäkyvämmäksi. Tämä edellyttää selkeitä perusteluja, todellisia vaikutusmahdollisuuksia sekä sitä, että työtulo perustuu mahdollisimman hyvin yrittäjän todelliseen tilanteeseen.

Pirkanmaan Yrittäjät katsoo, että näillä täsmennyksillä uudistuksesta voidaan rakentaa kokonaisuus, joka vahvistaa yrittäjien luottamusta YEL-järjestelmään, tukee yritysten kasvua ja työllistämismahdollisuuksia sekä parantaa yrittäjyyden houkuttelevuutta Suomessa.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Pöllänen Jenni
Pirkanmaan Yrittäjät ry